ΙΔΡΥΜΑ ΜΕΙΖΟΝΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Authoring : *Rakova Snezhana* *(5/3/2008)*

For citation : *Rakova Snezhana , "Константинопол по време на Латинската империя", 2008, Encyclopaedia of the Hellenic World, Constantinople*
URL: <http://www.ehw.gr/l.aspx?id=10861>

Константинопол по време на Латинската империя

Summary :

Латинската империя в Константинопол съществува 57 г. - от превземането на града на 13 април 1204 до 25 юли 1261 г. За кратковременната си власт над част от византийската територия и над самата й столица, латините въвеждат много промени, но запазват същевременно и някои от традициите на византийско управление. В Константинопол не са извършени съществени строителни и градоустройствени дейности. След 1230 г. настъпва период на постоянен упадък и постепенно загиване на империята

Date

1204-1261

Geographical Location

Константинопол

---

1. Възникване на Латинската империя

Латинската империя в Константинопол се създава след превземането на града от войските на кръстоносците от Четвъртия кръстоносен поход. Главните участници в него са западни рицари (от Фландрия, Бургундия и немските земи) и венецианците, които предоставят флота и са водени от дожа Енрико Дандоло (1192-1205). Още преди окончателното превземане на града кръстоносците (западните рицари и венецианците) сключват договор за последващото разпределение на плячката. Той предвижда 3/8 от града и от завладените византийски територии да са под управлението на Венеция и на нейния дож. На новоизбрания император щели да принадлежат ¼ от града и териториите на Византия. От останалите условия на договора, които предопределят бъдещото устройство на Латинската империя важни са: начинът на избор на император – от съвет от 12 човека, с равно представителство на венецианците и рицарите; за страната, която не е избрала император остава да избере свой латински патриарх в Константинопол; комисия от 24 души и от двете страни ще разпределя след това феодите (те щели да бъдат са абсолютна и свободна собственост, наследствени по мъжка и по женска линия); неприятели на Венеция няма да се допускат в границите на империята по време на война и Дожът нямало да се кълне пред императора. Този договор е продължен, вече след завладяването на Града – през есента на 1204 г., като конкретно се определя кои територии на кой от водачите на похода ще принадлежат[1].

2. Превземането на Константинопол и разпределението на плячката

Обсадата на града трае от юни 1203 до 12 април 1204. През това време на три пъти са предизвикани пожари, които нанасят големи поражения, особено в търговските квартали около Златния рог, включително и в централната част на града, в близост до църквата Света София и дворците[2]. Самото превземане на Константинопол е описано подробно от редица съвременни автори – византийци (Никита Хониат)[3] и от участници в похода (Жофроа дьо Вилардуен,[4] Робер дьо Клари[5]). От тях научаваме, че след превземането и първоначалното разграбване в продължение на три дни, плячката е струпана в две-три църкви и после разпределена между кръстоносците. Основно това са предмети с голяма стойност, църковна утвар от злато и сребро, както и произведения на изкуството, платове, скъпоценни камъни. Стойността им се изчислява на ок.

Authoring : *Rakova Snezhana* *(5/3/2008)*
For citation : *Rakova Snezhana , "Константинопол по време на Латинската империя", 2008, Encyclopaedia of the Hellenic World, Constantinople*
URL: <http://www.ehw.gr/l.aspx?id=10861>

Константинопол по време на Латинската империя

400 000 сребърни марки. От тази сума – 50 000 са били изплатени на венецианците, според предварителния договор (Жофроа Вилардуен[6]). Останалата част е разпределена между рицарите и венецианците. Броят им е спорен – приблизителната цифра на рицарите е ок. 35000, а на венецианците 17000. Разграбването на града и унищожаването на неговите паметници продължава в последвалите месеци. Никита Хониат разказва в отделно съчинение, добавено в края на неговата история, която завършва със събитията от 1208 г., за претопяването и унищожаването на множество статуи от бронз, намиращи се на хиподрома и на градските площади[7]. Най-голяма стойност имали реликвите, намиращи се в многобройните константинополски църкви. За Венеция на кораби са натоварени и изпратени безценни реликви (плат, напоен с кръвта Христова, част от Кръста на разпятието, части от трънения венец на Христос, мощи на светци, между които на Св. Атанасий, Св. Лучия, Св. Симеон), икони, свещени потири и чаши от злато и сребро, църковни съдове, части от мозайки, мраморни колони, статуи, между които знаменитите коне, сложени на фасадата на Сан Марко, скъпи платове и дрехи, включително роби и добитък). Пренасянето на богатства на Запад, не само във Венеция, но и към Париж и други градове на Западна Европа, продължава и през следващите години, макар и в по-малка степен. През 1238 г. императрицата-майка залага трънения венец при венецианцианския подеста Алберто Морозини за сумата от 13 134 перпера. Той е откупен от френския крал Луи IX Свети по времето на император Балдуин II в 1238, заедно с други реликви от църквата Богородица Фароска в Константинопол, които са отнесени в Sainte Chapelle в Париж, а понастоящем някои се намират в съкровищницата на Нотр Дам.

3. Латинските императори

Императорите на Латинската империя следват традициите на византийския имперски церемониал и се коронясват в църквата Света София. Някои от основните инсигнии на властта също са заимствани от Византия. Титлите и ранговете на бароните също се променят под влияние на византийската система (титли – деспот). Императорите създават и своя канцелария на латински език, но по модела на Византия. В някои области на държавната организация като монетосечене, данъчно и фискално право също се следват византийските модели.

Първият латински император Балдуин Фландърски е коронясан на 16 май 1204 г., макар че като основна фигура по време на похода се очертава Бонифас дьо Монфера. Някои късни венециански извори разказват, че претендент е бил и самия Дандоло. Балдуин I е млад и се ползва с доверието на войската, но царуването му е краткотрайно. През 1205 или 1206 г. той намира смъртта си в български плен след загубата на решителна битка с българите при Адрианопол през април 1205 г. по-малко от една година след коронацията си. За един сравнително продължителен период „управител" moderator на империята и след това император е неговия брат Анри, а след него Робер дьо Куртене, съпруг на сестра им Йоланта. Тези незабележителни с делата си и с краткотрайна власт императори с усилие продължават живота на Латинската империя, лишена от собствени войски, значителен флот и разчитаща единствено на помощта на Венеция, която от своя страна се заема усилено с изграждането на собствената си колониална империя и завладява острови, градове и територии около морето.

4. Разпределението на дворците, църквите и територията на града. Демографски промени

Първият латински император Балдуин се настанява в Големия императорски дворец (според Виладуен[8] и Клари[9] – двореца Буколеон), а двореца във Влахерните е взет от неговия брат Анри. Тъй като Балдуин умира

Authoring : *Rakova Snezhana (5/3/2008)*
For citation : *Rakova Snezhana , "Константинопол по време на Латинската империя", 2008, Encyclopaedia of the Hellenic World, Constantinople*
URL: <http://www.ehw.gr/l.aspx?id=10861>

Константинопол по време на Латинската империя

скоро, дворецът остава празен и занемарен. Никифор Григора свидетелства за плачевното му състояние през 1261 г.[10] Св. София става седалище на латинския патриарх, който е венецианецът Тома Морозини . За пръв патриарх е избран Томазо Морозини. По разпореждане на папата Инокентий III, той поставя множество свещеници, които признават върховенството на папата, макар че много църкви и манастири запазват православните си свещеници. Църквата Света София има венециански клир и е под тяхно управление. От останалите константинополски църкви под властта на католически свещеници преминават: Свети Апостоли, Св. Георги, Пантократор (на венецианците), Богородица Влахернска и още много други на брой около 50. За Балдуин остават около 30 църкви, плюс още няколко на брой, които са дадени на пизанците. Папските легати (Беноа кардинал на Св. Сузана и ...) предоставят/ даряват църкви и манастири на различни религиозни ордени: хоспиталиери (Св. Самсон), бенедиктинците (Богородица Виргиотис). В църквата Мария Кириотиса (дн. Каленедерхане джамия) след 1220 г. се настаняват францисканци. Има запазени и до днес фрагменти от фрески със сцени от житието на св. Франциск, изпълнени от западен художник. Въпреки всички усилия църквата запада с времето толкова много, че през 1261 е трябвало да бъде изцяло реставрирана.

По време на Латинската империя голяма част от гръцкото население на града се изселва, за сметка на приижащите от Запад рицари, търговци и обикновени хора, търсещи богатство и прехрана. Общото състояние е на обезлюдяване и запустяване на града, който загубва столичния си блясък. Липсва силна императорска власт и аристократична прослойка, която да изпълнява функцията на меценат и дарител спрямо църковните и светските учреждения на града.

5. Венецианската власт в града

Венецианците получават най-важната част – между главната улица Месе и Златния рог. Манастира Пантократор става седалище на властта им. Смъртта на дожа Енрико Дандоло (погребан в църквата Света София), който вече е на преклонна възраст, настъпва наскоро след злополучната битка при Одрин през 1205 г. Управител на венецианците става подеста Марино Дзено. Той се държи като равнопоставен на латинския император и подписва, заедно с него с червено мастило документи и споразумения. Издава дори и самостоятелни договори през 20-те г. на XIII в. В съвета, който е създаден от императора се включват 12 души - по шест от венецианците и шестима от бароните. Това е висшият съвещателен орган на новата власт. Подестата (тази титла е в сила до 1261) има политически, военни и съдебни функции. Има сведения, че първият подеста е извършвал и строителни дейности в града. Венецианците разпростират властта си не само в рамките на предишния си търговски квартал, но и извън него, уголемявайки го значително[11]. Освен това подестата прави големи дарения на венецианския партиарх в Градо и на други църкви и манастири от Венеция. Така например пристаните за кораби на Златния рог и кейовете за риболов са дадени на Сан Джорджо Маджоре във Венеция. Венецианците – сега вече управители на значителна част от града развиват трескава търговска дейност. По времето на Латинската империя те са всепризнати господари на източното Средиземноморие.

** Initial entry's version that has been further edited in Greek and English (Editor's note)*

---

1. Thomas G., Tafel G., *Urkunden zur älteren Handels- und Staatsgeschichte der Republik Venedig mit besonderer Beziehung auf Byzanz und die*

Константинопол по време на Латинската империя

Levante. 1. Theil (814-1205) (Wien 1856, repr. Amsterdam 1964), pp. 445-452; Carile, A., "Partitio terrarium imperii Romanie", *Studi veneziani* 7 (1965), pp. 125-305.

2. Madden, T. F., “The Fires of the Fourth Crusade in Constantinople, 1203–1204: A Damage Assessment,” *Byzantinische Zeitschrift* 84/85 (1991–92), pp. 72–93. – вж картата на стр. 93.

3. *O City of Byzantium. Annals of Niketas Choniates*, (ed.) H.G. Magoulias (Detroit 1984), стр. 311-320.

4. *Villehardouin, La Conquête de Constantinople* (ed.) E. Faral (Paris 1939), vol II, § 232-251.

5. Robert de Clary, *La prise de Constantinople* (ed.) Ch. Hopf, *Chroniques gréco-romaines inedites ou peu connues* (Berlin 1873), pp. 1-85.

6. *Villehardouin, La Conquête de Constantinople* (ed.) E. Faral (Paris 1939), vol II, § 254

7. O City of Byzantium. Annals of Niketas Choniates (ed. H.G. Magoulias), Detroit, 1984, 331 sqq. (*De signis*).

8. *Villehardouin, La Conquête de Constantinople* (ed.) E. Faral (Paris 1939), vol II, § 268.

9. Robert de Clary, *La prise de Constantinople* (ed.) Ch. Hopf, *Chroniques gréco-romaines inedites ou peu connues* (Berlin 1873), стр. 73.

10. *Nicephori Gregorae Historia Byzantina*, vol. I, Shopen, L. (ed.), Corpus Scriptorum Historiae Byzantinae (Bonnae 1829), кн. IV.2.6, стр. 87 - ред. 22-23.

11. Jacoby, D. *The Urban Evolution of Latin Constantinople (1204-1261)* in Byzantine Constantinople: Monuments, Topography and Everyday Life (ed. By N. Negipoglu) (Leiden-Boston-Koeln 2001) 277-297.

Bibliography :

- **Lognon J.**, *L’Empire latin de Constantinople et la principauté de Morée*, London 1949
- **Thomas G.**, **Tafel G.**, *Urkunden zur älteren Handels- und Staatsgeschichte der Republik Venedig mit besonderer Beziehung auf Byzanz und die Levante. 1. Theil (814-1205)*, Wien 1856 (repr. Amsterdam 1964)
- **Stahl A.**, "Coinage and Money in the Latin Empire of Constantinople", *Dumbarton Oaks Papers*, 55, 2001, 197-206
- **Jacoby D.**, "The Venetian presence in the Latin Empire of Constantinople", *Jahrbuch der Österreichischen byzantinistik*, 43, 1993, 141-201
- **Robbert L.B.**, "Rialto businessmen and Constantinople 1204-1261", *Dumbarton Oaks Papers*, 49, 1995, 43-58
- **Jacoby D.**, "The Urban Evolution of Latin Constantinople (1204-1261)", Necipoğlou, N. (ed.), *Byzantine Constantinople. Monuments, Topography and Everyday*, Leiden – Boston – Köln 2001
- **Janin R.**, "Les sanctuaries de Byzance", *Etudes Byzantines*, III, 1944, 134-184
- **Hendrickx B.**, *Regestes des empereurs latins de Constantinople (1204-1261/1272)*, Θεσσαλονίκη 1988
- **Wolf R.L.**, *The Latin Empire of Constantinople*, London 1976

Authoring : *Rakova Snezhana* *(5/3/2008)*
For citation : *Rakova Snezhana , "Константинопол по време на Латинската империя", 2008, Encyclopaedia of the Hellenic World, Constantinople*
URL: <http://www.ehw.gr/l.aspx?id=10861>

Константинопол по време на Латинската империя

- **Wolf R.L.**, *Studies in the Latin Empire of Constantinople*, London 1978
- **Carile A.**, *Per una storia dell'Impero latino di Costantinopoli*, Bologna 1978
- **Madden Th. F.**, *Enrico Dandolo and the Rise of Venice*, Baltimore 2003
- **Carile A.**, "Partitio terrarium imperii Romanie", *Studi Veneziani*, 7, 1965, 125-305
- **Swift E.H.**, "The Latins at Hagia Sophia", *American Journal of Archaeology*, 39, 1935, 458-474
- **Madden Th. F.**, "The Fires of the Fourth Crusade in Constantinople, 1203–1204: A Damage Assessment", *Byzantinische Zeitschrift*, 84/85, 1991-1992, 72-93
- **Balard M.**, *Les Latins en Orient XIe-XVe siècle*, Paris 2006
- **Magdalino P.**, "Medieval Constantinople: Built Environment and Urban Development", Laiou, A. (ed.), *The Economic History of Byzantium from the Seventh through the Fifteenth Century 2*, Washington, D.C. 2002, 529-537
- **Brand C.M.**, **Cutler A.**, "Latin Empire", Kazhdan, A.P. (ed.), *The Oxford Dictionary of Byzantium 2*, New York – Oxford 1991, 1183-1185
- **Angelov D.**, "Byzantine ideological reactions to the Latin conquest of Constantinople", Laiou A. (ed.), *Urbs Capta. The Fourth Crusade and its cosequences*, Paris 2005, Réalités Byzantines 10, 293-310
- **Jacoby D.**, "The economy of Latin Constantinople", Laiou A. (ed.), *Urbs Capta. The Fourth Crusade and its cosequences*, Paris 2005, Réalités Byzantines 10, 195-214

Webliography :

- Il sacco di Constantinopoli nel 1204 e il bottino veneziano

http://www.porphyra.it/?p=165

- Medieval Sourcebook: Villehardouin: Memoirs or Chronicle of The Fourth Crusade and The Conquest of Constantinople

http://www.fordham.edu/halsall/basis/villehardouin.html

- O City of Byzantium Annals of Niketas Choniates

http://books.google.gr/books?id=O8arrZPM8moC&printsec=frontcover&hl=en&source=gbs_summary_r&cad=0#PPP1,M1

Auxiliary Catalogues

Императори на Латинската империя:

Балдуин I, граф на Фландрия и Ано (1204–1205);

Хенри Фландърски (1206–1216), негов брат

Петър дьо Куртене (1217) съпруг на Йоланда

Йоланда Фландърска (1217–1219), сестра на първите двама императори

Authoring : *Rakova Snezhana* *(5/3/2008)*

For citation : *Rakova Snezhana , "Константинопол по време на Латинската империя", 2008, Encyclopaedia of the Hellenic World, Constantinople*
URL: <http://www.ehw.gr/l.aspx?id=10861>

Константинопол по време на Латинската империя

Робърт I дьо Куртене (1219–1228), коронован през 1221, техен син

Балдуин II (1228–1261), коронован през 1240 негов брат (умрял 1273);

Йоан дьо Бриен, регент император (1229–1237), негов тъст